

ORIENTERING VED SØKNAD OM AVHENDING AV LØSØRE

Innledning

Statsforvalteren i Oslo og Viken behandler og samtykker til søknader om salg eller annen avhendelse¹ av enkelte typer løsøre² for personer under vergemål. Hvilke gjenstander som krever et slikt samtykke, vil bli gjennomgått nærmere under deloverskriften «Når skal Statsforvalteren samtykke til avhendelse av løsøre». Med personer under vergemål menes mindreårige og voksne som det er vedtatt å opprette vergemål for etter vergemålsloven kapittel 4.

Før et samtykke kan gis, må tilstrekkelig dokumentasjon foreligge og visse vilkår må være oppfylt. Denne veiledningen er generell, og vi sender ut samme veiledning i alle saker. Dersom du har konkrete spørsmål tilknyttet søknaden din kan du ta kontakt med Statsforvalteren. Du har anledning til å ettersende dokumentasjon til søknaden din helt frem til Statsforvalteren fatter vedtak.

Rettsregel

Avhending av løsøre reguleres av vergemålsloven § 39 først ledd bokstav i. Bestemmelsen lyder slik: «Vergemålsloven skal ha fylkesmannens samtykke til [...] å avhende løsøre hvor dette er av større verdi, er av usedvanlig karakter eller for øvrig kan sies å være av en spesiell interesse for den som er under vergemål, eller dennes nærmeste familie».³

Samtykke fra personen under vergemål

Utgangspunktet er at myndige personer selv kan ta beslutninger av betydning for eget liv, herunder avgjørelser som gjelder salg eller annen avhendelse av løsøre. Dette utgangspunktet gjelder også for personer som har fått oppnevnt verge. Forutsatt at han eller hun er samtykkekompetent, og forstår hva avhendelse av løsøre innebærer, skal vergehavers vilje og selvbestemmelsesrett respekteres. Dersom Statsforvalteren har dokumentasjon på at personen er samtykkekompetent, og at han eller hun for eksempel ønsker å selge løsøre, vil ikke Statsforvalteren foreta en egen vurdering av hva den vergetrengende er best tjent med.

Ved vurderingen av samtykkekompetanse legger Statsforvalteren normalt til grunn personens tilsynslege eller fastleges vurdering av hva personen er i stand til å ta stilling til. Følgende forhold vil være avgjørende:

- evne til å uttrykke valg
- evne til å forstå informasjon som er relevant for en avgjørelse
- evne til å forstå konsekvenser av et valg
- evne til å resonnerer og avveie alternativer

¹ Når noe går over fra en eier til en annen, eksempelvis salg eller gavesalg

² Løsøre – gjenstander som ikke er fast eiendom

³ Statsforvalteren fikk nytt og kjønnsnøytralt navn 1. januar 2021. Det gamle navnet vårt er Fylkesmannen.

Når skal Statsforvalteren samtykke til avhendelse av løsøre

Utgangspunktet er at den vergetrengende skal kunne nyttiggjøre seg sine gjenstander så lenge han/hun har anledning til det, for eksempel ved at enkelte møbler flyttes til sykehjem eller omsorgsbolig. Løsøregjenstander han/hun ikke kan nyttiggjøre seg som utgangspunkt avhendes av vergen uten Statsforvalterens samtykke. Det er kun avhendelse av løsøre som er av «*større verdi*», «*usedvanlig karakter*» eller av «*spesiell interesse*» som krever Statsforvalterens samtykke.

Statsforvalterens avgjørelse i saker hvor vergen må søke om samtykke til avhendelse skal bygge på et forsvarlig grunnlag, og det er de økonomiske og følelsesmessige interessene til personen under vergemål som skal stå sentralt. Bestemmelsen omfatter etter ordlyden tilfeller hvor vergen ønsker å «*avhende*» løsøre - andre disposisjoner, typisk utleie, omfattes ikke av bestemmelsen, og krever dermed ikke Statsforvalterens samtykke. Det er kun løsøre av «*større verdi*», «*usedvanlig karakter*» eller av «*spesiell interesse*» som ikke kan avhendes uten samtykke fra Statsforvalteren. Vanlig innbo, for eksempel brukte møbler, bilder og smykker av mindre verdi, vil kunne selges/fordeles etter enighet i familien.

Uttrykket «*større verdi*» er relativt. Hvilken verdi en gjenstand må ha for at Statsforvalterens samtykke skal innhentes må derfor vurderes konkret. Vergehavers økonomiske situasjon vil stå sentralt ved vurderingen. Eksempelvis vil salg av en bil av eldre modell anses å være av verdi for en person med begrenset økonomi, mens det vil kunne stille seg annerledes dersom personen har høy formue. Eiendelens karakter vil også kunne være av betydning. For eksempel vil en gjenstand som ut ifra økonomisk verdi alene antagelig ikke ville blitt ansett å være av «*større verdi*», likevel være omfattet hvis den er av spesiell karakter (se neste avsnitt).

Formuleringen «*usedvanlig karakter*» vil omfatte løsøre av en viss økonomisk verdi, men også løsøre hvor andre hensyn enn de rent økonomiske kan tilsa at avhendelse ikke bør gjennomføres uten Statsforvalterens samtykke. Det kan for eksempel være et maleri, eller en annen gjenstand det finnes få eksemplarer av, og som vil være vanskelig å erstatte.

Ordlyden «*spesiell interesse*» vil typisk omfatte løsøre som har liten eller ingen økonomisk verdi, men hvor eiendelen har en spesiell affeksjonsverdi for personen under vergemål. Et typisk eksempel er eiendeler personen har arvet etter nærstående.

Nærmere om verdivurdering

For enkelte typer løsøre kan det være hensiktsmessig at vergen innhenter en verdivurdering, for eksempel fra en bilforretning ved avhendelse av bil eller en kunstforhandler ved salg av et maleri. Det vil gjøre det lettere både for vergen og for Statsforvalteren å ta stilling til om gjenstanden er av en slik verdi at Statsforvalterens samtykke må innhentes. Videre vil det være positivt med tanke på å sikre at den vergetrengende får markedspris ved et eventuelt salg.

Når det gjelder vurdering av affeksjonsverdi vil vergen, dersom den vergetrengende ikke selv kan gi uttrykk for at en gjenstand eventuelt har en slik verdi, kunne forhøre seg med pårørende eller andre personer som står den vergetrengende nær.

Ved tvil om løsøre er av «*større verdi*», «*usedvanlig karakter*» eller av «*spesiell interesse*», slik at Statsforvalterens samtykke må innhentes, skal vergen rådføre seg med Statsforvalteren, jf. § 47 andre ledd.

Vergens arbeid ved avhendelse av løsøre

Som utgangspunkt skal løsøre etter salg av bolig oppbevares, ikke avhendes. Vergen er ansvarlig for at oppbevaringen skjer på en forsvarlig måte ved for eksempel leie av lager. Er det en mulighet for at vergehaver kan benytte seg av eller få glede av sitt innbo i fremtiden, må eiendelene beholdes, ev. oppbevares. Personer som er samtykkekompetente disponerer selv over sitt løsøre, og kan ta beslutninger om salg eller annen avhendelse. Statsforvalteren kan kontaktes for veiledning.

Løsøre kan imidlertid fordeles mellom fremtidige arvinger dersom det er enighet om en slik løsning. En avtale om fordeling av innbo og løsøre bør utferdiges av vergen og undertegnes av arvingene. Er det løsøre av «større verdi», «usedvanlig karakter» eller av «spesiell interesse», må vergen søke om Statsforvalterens samtykke til utdeling av arveforskudd eller gave, hvis fordelingen skal skje vederlagsfritt. Vergen må i disse tilfellene også søke om Statsforvalterens samtykke ved avhending på det åpne markedet. Det er vergens oppgave å sørge for at avhendelse ikke skjer i strid med personens vilje og ev. nedtegnelser i testament.

Ytterligere veiledning

Dersom noe er uklart eller det trengs veiledning ved utførelsen av vergemålet, står Statsforvalteren til tjeneste. Ta derfor gjerne nærmere kontakt med oss.

Postadresse:

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Vergemålsavdelingen
Postboks 325
1502 Moss

Besøksadresser:

Stensberggaten 27, Oslo
Vogts gate 17, Moss
Dr. Hansteinsgate 9, Drammen
Telefon: 69 24 70 00
E-post: sfovpost@statsforvalteren.no
<https://www.statsforvalteren.no/ov>